

t.ex. inom andra trossamfund, i andra länder eller utan att ha varit formellt organiserad.

Av nuvarande definition av begreppet trossamfund framgår att i en religiös verksamhet ska ingå att ”anordna gudstjänst”. Utredningen anser att begreppet *anordna* bör ersättas med begreppet *utöva*. Begreppet *anordna* har en formell karaktär och betecknar en verksamhet som en aktör arrangerar för någon annan. Genom begreppet *gemenskap* i trossamfundsdefinitionen framgår att det ska vara fråga om en verksamhet som utövas av minst två personer.

11.3.3 Om ett livsåskådningsneutralt stöd

Utredningens bedömning: Mot bakgrund av utredningens bedömning om nytt motiv till stödet liksom förslaget om en ny definition av begreppet trossamfund kan det finnas skäl för regeringen att utreda förutsättningarna för ett livsåskådningsneutralt stödsystem.

Utredningen föreslår i föregående avsnitt en ny definition av begreppet trossamfund. Enligt utredningens bedömning bör gemenskaper som bygger på en trosuppfattning som uppnår tillräcklig slagkraft, allvar, sammanhållning och betydelse, och som därmed är skyddsvärda enligt artikel 9.1 i Europakonventionen, omfattas av den föreslagna definitionen. Den föreslagna definitionen gör dock en avgränsning för just religiös verksamhet. Det innebär att gemenskaper för sekulära livsåskådningar som kännetecknas av en likvärdig slagkraft, allvar, sammanhållning och betydelse inte bör anses vara trossamfund och därmed inte heller vara stödberättigade. Det kan t.ex. röra sig om gemenskaper för sekulär humanism, existentialism eller ekosofi.

Det främsta motivet till varför staten fördelar ett stöd, vilket utredningen redogör för i kapitel 10, är att ge olika trossamfund förutsättningar för att bedriva en religiös verksamhet och ge möjligheter för människor att oavsett religiös bakgrund utöva sin religion i Sverige. Stödet fördelas enligt en särskild ordning eftersom trossamfundet anses särskilt skyddsvärda. Med tanke på att artikel 9.1 i Europakonventionen skyddar såväl religiösa som sekulära livsåskådningar är det tänkbart att även gemenskaper eller sällskap med

en livsåskådningsverksamhet, s.k. livsåskådningsällskap, också bör vara stödberättigade. Ur ett likställighetsperspektiv går det också att argumentera för att stödet även bör ge förutsättningar för personer som har en sekulär livsåskådning att i gemenskap med andra utöva och uttrycka en sådan övertygelse. En sådan argumentation motiverade den norska staten att 1981 vidga sitt stöd till trossamfund så att det också kom att omfatta livsåskådningsällskap. Även i Tyskland, Island och Belgien behandlas trossamfund och livsåskådningsällskap lika, medan t.ex. Finland, Italien, Rumänien, Slovakien och Ungern inte ger något stöd till livsåskådningsällskap.

Utredningen redogör i kapitel 10 för att ett ytterligare motiv till att stödja trossamfunden är deras samhällsnyttiga verksamheter. Trossamfunden har en särskilt viktig samhällsfunktion genom att de möter människors existentiella behov. Det gäller i synnerhet vid särskilda tillfällen i livet, såsom vigslar, begravningar, kriser och olyckor, bl.a. genom verksamhet inom sjukvården, kriminalvården och krisberedskapen. Utredningen kan konstatera att det även finns sekulära livsåskådningsällskap som möter människors existentiella behov och bl.a. genomför vigslar och begravningar. Exempelvis genomför Humanisterna fler vigslar och begravningar per medlem än flera av de i dag statsbidragsberättigade trossamfunden.

Dessutom är det allt färre personer i Sverige som är medlemmar i ett trossamfund och som genomför religiösa passageriter. De flesta vigslar sker i dag i ett sekulärt sammanhang och antalet sekulära begravningar har ökat till att utgöra ungefär var tionde begravning. Antalet sekulära begravningar är fler än antalet begravningar som sker inom ett annat trossamfund än Svenska kyrkan. Sammantaget väljer en växande andel av befolkningen i Sverige att få sina existentiella behov tillfredsställda av sekulära alternativ och därmed kan det också finnas en ökad efterfrågan på bl.a. officianter som kan leda en sekulär ceremoni vid vigsel eller begravning. Ur ett sådant perspektiv skulle det kunna vara motiverat att också stödja livsåskådningsällskap med en verksamhet som motsvarar trossamfundens. Det skulle också kunna öppna upp för själavård inom sjukhus och fängelser som utförs av sekulära aktörer.

Det finns dock relevanta skillnader mellan religiös tro å ena sidan och sekulära livsåskådningar å andra sidan. Att enbart ge stöd till trossamfund och därmed utesluta livsåskådningsällskap torde inte stå i strid med diskrimineringsförbudet i artikel 14 i Europakonventionen

eftersom ett livsåskådningssällskap inte bör anses befinna sig i en jämförbar situation med ett trossamfund. Ett livsåskådningsneutralt stöd skulle dessutom kunna ge upphov till gränsdragningsproblem. Det kan t.ex. vara svårt att bedöma om olika sällskap för allmänna filosofiska sammankomster omfattas. Samtidigt redogör utredningen ovan för att en bedömning av om en religiös gemenskap uppfyller definitionen av begreppet trossamfund inte främst ska göras utifrån trosinnehållet utan utifrån verksamheten. Med ett sådant perspektiv skulle ett sekulärt livsåskådningssällskap som utövar en verksamhet som innefattar sammankomster som motsvarar gudstjänst, bön eller meditation, eller som utövar sekulära ceremonier som liknar religiösa ritualer, kunna likställas med ett trossamfund. Det förutsätter att sällskapets livsåskådning är av tillräcklig slagkraft, allvar, sammanhållning och betydelse, t.ex. att sällskapet regelbundet och i en viss omfattning utövar ceremonier såsom vigsel och begravning.

Ett skäl för att livsåskådningssällskap inte är berättigade till stöd är vidare att stödet infördes bl.a. för att skapa likställighet mellan Svenska kyrkan och övriga trossamfund. Stödet är följaktligen avsett för religiös verksamhet. Målsättningen för stödet är även att skapa förutsättningar för sådan verksamhet. Livsåskådningssällskap bedriver inte någon religiös verksamhet och genom att inkludera dem skulle stödets målsättning behöva ändras så att den omfattar både religiös verksamhet och livsåskådningsverksamhet.

Utredningen har inte fått i uppdrag att närmare utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av ett livsåskådningsneutralt stödsystem och lägger därför inte några förslag om detta. Mot bakgrund av utredningens bedömning av motivet till stödet, liksom förslaget om att definiera trossamfund utifrån omfattningen av det skydd för religionsfriheten som artikel 9.1 i Europakonventionen ger, kan det dock finnas skäl för regeringen att tillsätta en utredning för att överväga om livsåskådningssällskap, vars åskådningar skyddas av samma artikel, också ska kunna få stöd.